

Husdyrtilskudd for ammegeitbesetninger

Rapport nr. 15/2023
15.2.2023

Rapport: Husdyrtilskudd for ammegeitbesetninger

Avdeling: Avdeling landbruksproduksjon

Dato: 15.2.2023

Rapport-nr.: 15/2023

Forsidebilde: Colourbox

Innhold

Innhold	2
1 Introduksjon	3
2 Bakgrunn	3
2.1 Gjeldende utmålingsregler for tilskudd	3
2.2 Dyretall i søknad om produksjons- og avløsertilskudd.....	4
3 Mulige løsninger	6
3.1 Aldersbegrensning (alternativ A og B).....	6
3.2 Egen tilskuddssats for ammegeit (alternativ C)	8
4 Provenyvurdering	9
5 Tidspunkt for innføring av endring	10
6 Oppsummering	11

1 Introduksjon

Landbruksdirektoratet ble i jordbruksoppgjøret 2022 bedt om å vurdere kriterier for tilskudd til ammegeit, slik at det kan gis tilskudd til denne produksjonen fra et tidligere tidspunkt enn det som er tilfelle i dag. Oppdraget framgår av Prop. 120 S (2021-2022);

«I statens tilbud ble det fremmet forslag om å endre grunnlaget for tilskudd husdyr for geit. For sau utbetales tilskudd for dyr født foregående år eller tidligere, mens det for geiter utbetales tilskudd etter kjeing i to-tre års alder. For at også yngre dyr i ammegeitbesetninger, som for sau, skal kunne gi grunnlag for tilskudd, ble det i tilbudet foreslått endring av tilskuddsregelverket, med sikte på at det kan gis tilskudd til hunngeiter som ennå ikke har kjeet i besetninger uten melkeproduksjon. I søknadsskjemaet for produksjonstilskudd i 2022 er det imidlertid ikke søknadskoder som samsvarer med denne inndelingen, slik at tilskudd ikke kan utmåles på dette grunnlaget i 2023. Ved en feil ble det i statens tilbud lagt til grunn at en slik omlegging av tilskuddssystemet i 2023 var mulig, og ikke vil ha provenyeffekt. Partene ber Landbruksdirektoratet til jordbruksoppgjøret 2023 legge fram forslag til hvordan en endring kan gjennomføres inkl. forslag til definisjoner og provenyverdinger.»

2 Bakgrunn

2.1 Gjeldende utmålingsregler for tilskudd

I dagens regelverk gis foretak med geitekjøttproduksjon husdyrtilskudd på grunnlag av antall ammegeiter. Ammegeit er i jordbruksavtalen definert slik: «Geit som har kjeet og som ikke er melkegeit». Ammegeit er i samme dyregruppe som sau, og de har felles satser og intervaller. For sau gis det tilskudd for «Sau født foregående år eller tidligere, og som ikke er melkesau». Med dagens utmålingsregler og definisjoner gir altså sau grunnlag for tilskudd tidligere i livsløpet enn ammegeit.

Intervallene og satsene for husdyrtilskudd for sau og ammegeit, samt for melkegeit, er vist i tabell 1.

Tabell 1: Foreløpige satser for husdyrtilskudd for sau og ammegeit, jordbruksavtalen 2022-2023

Dyreslag	Søknadsfrist	Antall dyr	Sats i kr/dyr/år
Sau/ ammegeit	15. mars ¹⁾	1-75	1 885
		76-150	1 435
		151+	209
Melkegeit ²⁾	15. mars og 15. oktober ³⁾	1-125	1 702
		126+	688

1. Telledato 1. mars

2. Intervallgruppe med melkesau

3. Telledato 1. mars og 1. oktober. Utbetales med 50 prosent av satsen for antall dyr på hver av telledatoene.

Husdyrtilskudd gis i dag også til melkegeit, med følgende definisjon i jordbruksavtalen 2022-2023, kapittel: 7.2.2:

Melkegeit: Geit som har kjeet og som er i melkegeitproduksjon hos foretak som enten har disponibel kvote eller lokalforedlingskvote.

For melkegeit utbetales tilskuddet med grunnlag i halv sats for dyr på telledatoene 1. mars og 1. oktober. For ammegeit er det kun en registrering med telledato 1. mars.

For både melkegeit og ammegeit må geita i dag ha kjeet for at den skal være berettiget tilskudd. I geitemelkproduksjon foregår som regel kjeing i desember-februar, men i ammegeitproduksjon foregår vanligvis kjeing i mars-mai. Det vil si at geitemelkprodusenter i hovedsak vil få tilskudd ett år tidligere enn ammegeitprodusenter for kje født samme vinter/vår, dersom kjeing hos ammegeitproduksjonen er etter 1.

mars. For sau mottar man tilskudd to år tidligere enn ammegeitprodusenter. Tabell 2 viser tilskuddsforløpet til ammegeit, melkegeit og sau.

Tabell 2: Tilskuddsforløp for ammegeit, melkegeit og sau

	2023	2024	2025	2026	2027
Ammegeit	Født mars - mai	Pares	Kjeing	Føres opp i søknad	Mottar tilskudd
Melkegeit	Født desember 2022 - februar 2023	Pares	Kjeing i desember - februar Føres opp i søknad	Mottar tilskudd	
Sau	Født mars - mai	Føres opp i søknad	Mottar tilskudd		

2.2 Dyretall i søknad om produksjons- og avløsertilskudd

Tabell 3 viser antall foretak som har ført opp geiter i søknad om produksjons- og avløsertilskudd ved del 1 av søknadsåret 2022, og hvor mange dyr som er ført opp i søknaden.

Blant disse var det 175 foretak som kun har ført opp dyr i kode 144 Bukker og ungdyr, inkl. kje, men ikke ført opp ammegeit eller melkegeit. Det var også 158 foretak med saueproduksjon som har ført opp dyr i kode 144 men ikke har melkegeit eller ammegeit.

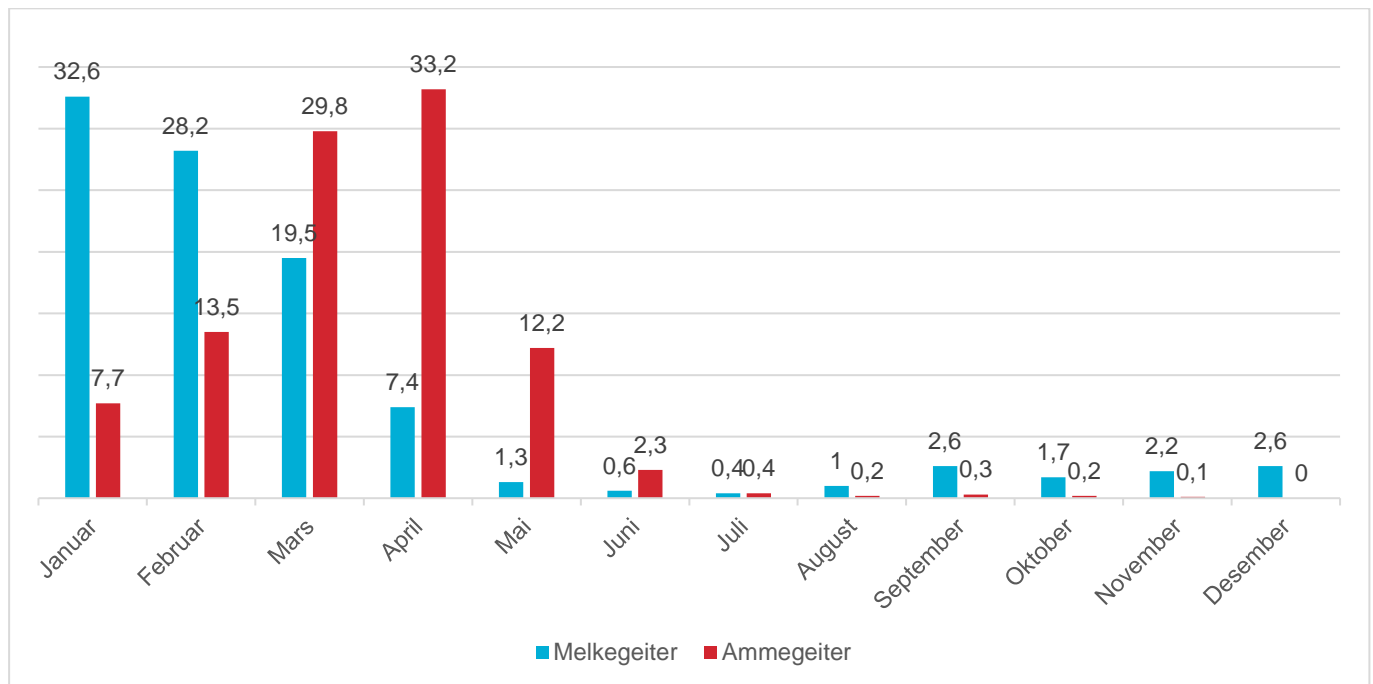
Tabell 3. Antall foretak og dyr per kode

Kode	Beskrivelse	Antall foretak	Antall dyr
140	Melkegeiter		268 35 223
142	Ammegeiter		872 9 254
144	Bukker og ungdyr, inkl. kje		1 366 30 719
Av disse, antall dyr hos foretak som ikke har melkegeiter			
142	Ammegeiter		848 8 676
144	Bukker og ungdyr, inkl. kje		1 104 11 644

Vi har ingen opplysninger om hvor mange dyr i kode 144 Bukker og ungdyr inkl. kje, som er hanndyr. Dersom det skal gis tilskudd til geiter som ikke har kjeet, vil en andel av dyr fra kode 144 *Bukker og ungdyr, inkl. kje* bli tilskuddsberettiget. Både de som driver med geitemelkproduksjon og ammegeitproduksjon skal føre opp geiter som ikke går under definisjonen til melkegeit eller ammegeit i denne koden. Animalia gjorde et uttrekk fra Ammegeitkontrollen for oss, som viste at per 1. mars 2022 var 18,8 prosent av totalt antall dyr i ammegeitbesetninger bukker og bukkekje, noe som tilsvarer at 33,2 prosent av antall dyr i kode 144 er bukker og bukkekje. I beregningene legger vi derfor til grunn at 67 prosent av dyrene i kode 144 er hunndyr som ikke har kjeet. Det er imidlertid knyttet noe usikkerhet til dette tallet, og vi tar forbehold om at det kan være noe avvik. Det er heller ikke alle foretak som registrerer alle data til Ammegeitkontrollen.

Figur 1 viser månedlig prosentvis fordeling av kjeinger for geiter i hhv. melkegeit- og ammegeitbesetninger. Animalia opplyser at det er variasjon i kvaliteten på registreringene for ammegeiter, og at det derfor er noe usikkerhet knyttet til månedsfordelingen for ammegeitene. Ifølge rapport fra Nibio er kjeing i melkegeitbesetninger vanligvis i desember-februar, men statistikken i figur 1 indikerer at det er flere som kjeer på nyåret, og en relativt lav prosent på 2,6 i desember¹. Vi har i denne rapporten tatt utgangspunkt i rapporten fra Nibio når vi omtaler når melkegeiter normalt kjeer, men som tallene under viser, vil det også være en viss andel kjeinger etter telledato 1. mars også for melkegeitbesetninger.

¹ NIBIO «Kje – kjøttproduksjon og vegetasjonseffekter» Vol.1.nr.37 2015

Figur 1: Prosentvis fordeling av kjeinger for melkegeiter og ammegeiter. Kilde: Tine. Statistikkksamling fra Ku- og geitekontrollen 2021 og uttrekk fra ammegeitkontrollen 2022.

3 Mulige løsninger

Landbruksdirektoratet har vurdert noen ulike varianter av å skulle gi tilskudd for «hunngerter som ikke har kjeet i besetninger uten melkeproduksjon», nedenfor omtalt som alternativ A. Variantene går på ulike forutsetninger om krav til alder på hunngeritene, og om det skal være krav om ammegeiter i besetningen.

I tillegg til alternativ A, er det også gjort vurderinger av to andre alternativer, alternativ B og C. De ulike hovedalternativene kan kort beskrives som:

- Alternativ A: Det gis tilskudd for hunngerter som ikke har kjeet kun hos foretak som ikke har melkegeiter
- Alternativ B: Det gis tilskudd for hunngerter som ikke har kjeet uavhengig av om besetningen driver med kjøttproduksjon eller melkeproduksjon
- Alternativ C: Ammegeit skilles ut som egen tilskuddsgruppe med egen tilskuddssats

3.1 Aldersbegrensning (alternativ A og B)

Ettersom formålet med denne bestillingen var at også yngre dyr i ammebesetninger som ikke har kjeet enda skal gi grunnlag for tilskudd, lik som for sau, bør det settes en aldersbegrensning. Landbruksdirektoratet har regnet ut provenyeffekten av tre mulige aldersbegrensninger for alternativ A og B.

Vi ser nærmere på tre ulike aldersbegrensninger:

- Hunngerit født foregående år eller tidligere
- Hunngerit, 15 måneder eller eldre
- Hunngerit, 8 måneder eller eldre

Tabell 4 viser de forskjellige aldersbegrensningene vi diskuterer i dette kapitlet og hvordan aldersbegrensningen vil påvirke hvor tidlig foretak mottar tilskudd for hunngerter som ikke har kjeet enda. Sammenlignet med tabell 2 som viste tilskuddsforløpet for ammegeit i dag, viser tabell 4 hvordan alternativ A og B med de forskjellige aldersbegrensningene vil fremskynde tilskudd til foretakene med hunngerter som ikke har kjeet enda.

Tabell 4: Tilskuddsløpet for alternative aldersbegrensninger.

Besetning		2023	2024	2025	2026	2027
Ammegeit	Hunngerit født foregående år eller tidligere	Født mars-mai	Føres opp i søknad	Mottar tilskudd		
	Hunngerit, 15 måneder eller eldre	Født mars-mai		Føres opp i søknad	Mottar tilskudd	
	Hunngerit, 8 måneder eller eldre	Født mars-mai	Føres opp i søknad	Mottar tilskudd		
Melkegeit	Hunngerit født foregående år eller tidligere	Født desember 2022-februar 2023	Føres opp i søknad	Mottar tilskudd		
	Hunngerit, 15 måneder eller eldre	Født desember 2022-februar 2023	Føres opp i søknad		Føres opp i søknad	Mottar tilskudd
	Hunngerit, 8 måneder eller eldre	Født desember 2022-februar 2023	Føres opp i søknad	Føres opp i søknad	Mottar tilskudd	

3.1.1 «Født foregående år eller tidligere»

For sau utbetales tilskudd for dyr født foregående år eller tidligere. Hvis man skal innføre en lik betingelse for ammegeit som ikke har kjeet enda, vil hunngeit gi grunnlag for tilskudd to år tidligere enn i dag. Med alternativ B vil både foretak med melkeproduksjon og kjøttproduksjon motta tilskudd for hunngeiter som ikke har kjeet. For melkegeiter vil man kunne motta tilskudd for hunngeiter ett år tidligere enn de gjør i dag. Månedsfordelingen i Figur 1 viser at omtrent 9 prosent av kjeinger i melkegeitbesetninger foregår på høsten, fra september til desember. For ammegeiter er den tilsvarende prosentandelen på 0,8 prosent. Med aldersbegrensning «Født foregående år», vil det dermed være kje så unge som 2-3 måneder gamle som kan være tilskuddsberettiget. Det kan også gjøre at flere foretak velger å endre slik at kjeingene skal skje på «riktig side» av nyttår. Dette kan man unngå ved å velge en aldersbegrensning som utelater kje som er så unge.

Ut fra den prosentvise månedsfordelingen presentert i figur 1 antar vi at andelen hunngeiter som ikke har kjeet og som er født foregående år (2 måneder eller eldre) er på 90 prosent av antallet hunngeiter ført opp i kode 144 i ammegeitbesetninger. I melkegeitbesetninger blir andelen 77 prosent.

3.1.2 «Hunngeiter, x måneder eller eldre» (månedsbegrensning)

En alternativ løsning vil være å sette en månedsbegrensning.

Setter man en 12 måneders avgrensning fremskynder man tilskuddsutbetaling for ammegeit med ett år og unngår at kje så unge som tre måneder gir tilskudd. Men med en begrensning på 12 måneder vil geiter som ble født i mars-mai året før akkurat havne utenfor tilskuddsberettiget alder. Dette kan gi insentiv for ammegeitprodusenter til å fremskynde kjeing til februar istedenfor mars-mai. At tilskudd gir insentiv til foretak til å begynne kjeing tidligere enn det som er vanlig er ikke noe vi vil anbefale. Hvis det er ønskelig å gi tilskudd ett år tidligere enn det er per dags dato, må kravet derfor være satt til 15 måneder, eller eldre.

I beregningene legger vi til grunn at av hunngeiter som ikke har kjeet enda per 1. mars, vil 45 prosent være 15 måneder eller eldre i besetninger med ammegeit. I melkegeitbesetninger vil tilsvarende være på 38 prosent.

Ved å velge 8 måneders aldersbegrensning vil de som ble født i mars – mai gi grunnlag for tilskudd året etter. Da vil man unngå at foretak fremskynder kjeing og kje på tre måneder blir ikke med i tilskuddsgrunnlaget. Ved en slik begrensning vil foretaket som har ammegeitproduksjon motta tilskudd for hunddyr to år tidligere enn de gjør i dag.

Ved en aldersbegrensning på 8 måneder eller eldre, blir den beregnede andelen tilskuddsberettigede hunngeiter som ikke har kjeet enda, 90 prosent i ammegeitbesetninger og 73 prosent i melkegeitbesetningene.

Å ha en månedsbegrensning kan være vanskelig å forholde seg til for både søker og saksbehandler. I systemet tenker vi derfor at det vil være mer hensiktsmessig å sette en spesifikk dato, «født før xx.xx.xxxx», basert på eventuell aldersbegrensning som blir fastsatt. Dette vil gi en mer oversiktlig avgrensning for både søker og saksbehandler å forholde seg til.

3.1.3 Alternativ A – Det gis tilskudd for hunngeiter som ikke har kjeet kun hos foretak som ikke har melkegeiter

Alternativ A innebærer at det kun er hunngeiter som enda ikke har kjeet i besetninger uten melkegeiter som vil gi grunnlag for tilskudd. En slik løsning vil utgjøre en forskjell i hvor tidlig en geit gir grunnlag for tilskudd for kjøttprodusenter. For besetninger med melkegeiter vil det ikke bli en endring. Ettersom det er noen foretak som har ført opp dyr i kode 144; bukker og ungdyr, men som ikke har verken melkegeit eller ammegeit, har vi utført to provenyvrurderinger for alternativ A. Det vil kunne være vanskelig å avgrense disse ved en eventuell endring, da foretak kan få et insentiv til å kjøpe en ammegeit for å være tilskuddsberettiget. Det kan derimot argumenteres for at produksjonstilskuddsforskriftens grunnvilkår i § 2 om vanlig jordbruksproduksjon vil kunne avgrense foretakene som ikke har en reell produksjon i geiteholdet. Dette er imidlertid en skjønnsmessig bestemmelse som er ressurskrevende for forvaltningen å følge opp.

- A1: Hunngeiter som ikke har kjeet i besetninger uten melkegeiter, har ammegeiter
- A2: Hunngeiter som ikke har kjeet enda i besetninger uten melkegeit, ikke krav om ammegeiter

Selv om det er et visst antall foretak som har ført opp dyr i koden for bukker og ungdyr, men ikke har melkegeit eller ammegeit så kan det som tidligere nevnt argumenteres for at disse vil avgrenses på bakgrunn av produksjonstilskuddsforskriftens grunnvilkår § 2 om vanlig jordbruksproduksjon. Det er derfor mulig å anta at mertilskudd for alternativ A vil bli nærmere A1 enn A2.

Selv om foretak med melkegeit vanligvis mottar tilskudd for dyra ett år før kjøttprodusenter så kan denne løsningen oppfattes negativt ved at man innfører en endring som utgjør en tydelig forskjell på melkegeit- og ammegeitprodusenter. Det kan også bli oppfattet som negativt at foretak som har melkegeit i tillegg til ammegeit går glipp av tilskudd som vanligvis gis til ammegeitprodusenter, fordi de har melkegeiter i tillegg.

3.1.4 Alternativ B – Det gis tilskudd for hunndyr som ikke har kjeet uavhengig av om besetningen driver med kjøttproduksjon eller melkeproduksjon

Alternativ B innebærer at både geitebesetninger i melkeproduksjon og besetninger i kjøttproduksjon kan gis tilskudd for hunngeiter som ikke har kjeet enda. Med dette alternativet vil det ikke være forskjellbehandling mellom melkeprodusenter og kjøttprodusenter. Denne løsningen vil også være forvaltningsmessig noe enklere da beregningsreglene i systemet vil være enklere enn ved alternativ A.

Alternativ B vil medføre en økning i tilskudd til foretak med ammegeit og foretak med melkegeit.

Foretak som har melkegeiter fører opp og søker tilskudd for de dyra de har på telledato ved del 1 (1. mars) og del 2 (1. oktober), ammegeiter skal bare føres opp og søkes tilskudd for i søknaden ved del 1 (telledato 1. mars). Dersom man skal innføre en ny kode i søknadsskjemaet hvor foretak skal føre opp hunngeiter som ikke har kjeet enda, vil det være mest hensiktsmessig at man kun søker på dette ved del 1. Hvis foretak med ammegeitbesetninger skal søke på hunngeiter som ikke har kjeet enda i del 2 av søknaden, kan dette skape forvirring og det vil være større sjanse for at foretak ikke får med seg at de skal søke.

3.2 Egen tilskuddssats for ammegeit (alternativ C)

Å innføre tilskudd for yngre dyr i besetninger med ammegeiter vil, med dagens satser, innebære en styrking av økonomien i ammegeitproduksjonen med økte tilskuddsoverføringer. Med gjeldende utmålingsbestemmelse inngår ammegeiter i dyregruppe sammen med sau, og det ligger derfor ikke til rette for en provenynøytral omfordeling mellom ammegeiter (som har kjeet) og yngre hunngeiter, uten at det også ville medføre tilskuddsmessige utslag for saueprodusenter. Dersom avtalepartene ønsker å kunne justere tilskuddssatsene for ammegeitproduksjonen uten at det samtidig også utgjør en tilsvarende satsendring for saueproduksjon, kan en mulighet være å skille ut ammegeiter som en egen dyregruppe med egen tilskuddssats. Altså å skille mellom sau og ammegeit, slik at satsen for ammegeit kan frikobles fra satsen for sau. Ettersom det allerede er en spesifisert registrering av ammegeiter i søknadsskjemaet, kan dette ev. gjøres med virkning allerede for søknadsåret 2023, med utbetaling 2024.

En mulig ulempe med en slik ordning (ammegeiter som egen dyregruppe), er at den åpner for «dobbel strukturkompensasjon» for de som har både sau og ammegeit. I søknadene for 2022 er det i alt 872 søkere som har både sau og ammegeit. Dersom en splitter sau og ammegeit i separate dyregrupper og har samme satsintervaller og satser, er det 159 av disse som vil få større tilskuddsutbetaling. Tabellen nedenfor viser antall foretak gruppert etter hvor mye de ville få i økt tilskudd med gjeldende satser. I alt vil tilskuddene øke med ca. 1,4 mill. kroner.

Tabell 5: Antall foretak gruppert etter hvor mye de ville få i økt tilskudd med gjeldende satser.

Økt tilskudd	Antall foretak
1-1 000 kr	13
1 001-5 000 kr	74
5 001-10 000 kr	33
10 000-20 000 kr	19
21 000-30 000 kr	5
31 000-40 000 kr	7
41 000-50 000 kr	3
51 000-60 000 kr	3
61 000-70 000 kr	2

Muligheten for «dobbel strukturkompensasjon» kan ev. stenges ved å legge inn en avgrensning i jordbruksavtalen om at ammegeiter ikke skal regnes som egen dyregruppe, men sammen med sau hos søkere med sau. Det vil derimot kunne føre til en forskjellsbehandling mellom foretak som bare har ammegeit og foretak som har sau i tillegg, hvor foretak som har sau i tillegg vil få en mindre sats for ammegeitene enn foretak uten sau. Det vil også kreve en endring av fagsystemet utover det som er nødvendig for å skille ut ammegeit som en egen dyregruppe.

Med alternativ C vil tilskuddene til de enkelte foretakene bli som tidligere, hvis en bruker samme satser og satsintervaller som gjelder nå, ev. vil en kunne øke tilskuddsnivået i ammegeitproduksjon ved å øke tilskuddssatsene for ammegeit, uten at dette får virkning for saueprodusentene.

4 Provenyvurdering

Husdyrtilskudd for ammegeiter er med gjeldende utmålingsregler og satser beregnet til å utgjøre ca. 16 mill. kroner i alt. På grunn av maksimalavgrensningen av avløsertilskuddet, er det ingen enkel måte å beregne hvor mye avløsertilskudd ammegeitene genererer.

Det er gjort beregninger av provenyeffekten for alternativ A, B og C. Beregningene er gjort med grunnlag i søknadstall fra del 1 av søknadsomgangen 2022, og tilskuddssatsene for jordbruksavtaleåret 2022-2023. I beregningen av hvilken merutbetaling det vil ha at ammegeit som ikke har kjeet enda nå gir grunnlag for avløsertilskudd, er det tatt hensyn til at mange av disse foretakene har annen produksjon i tillegg til melkegeit eller ammegeit, som gjør at de allerede har fått beregnet noe eller maksimalt avløsertilskudd. Maksimalavgrensning av husdyrtilskudd er ikke tatt med i beregningene.

Sauer og ammegeit inngår i samme dyregruppe for husdyrtilskudd. I estimatet er det derfor tatt hensyn til at enkelte foretak har sauer i tillegg til ammegeit. Det er også et visst omfang av foretak med melkegeiter som også har ammegeiter. Ved søknadsåret gjaldt dette 24 foretak, disse utgjør 9 prosent av alle foretak med melkegeiter og litt under 3 prosent av alle foretak med ammegeiter. Noen av disse driver trolig både med geitemelkproduksjon og geitekjøttproduksjon. Andre har geitemelkproduksjon som hovedproduksjon, men har noen få geiter som ikke er i melkeproduksjon som brukes som ammegeiter.

Tabell 6 viser beregnet antall hunngeiter som vil inngå i tilskuddsgrunnlaget i de ulike alternativene og med ulike krav til minstealder.

Tabell 6: Beregnet antall hunngeiter etter ulike krav til minstealder for hunngeiter som ikke har kjeet, for ulike besetningsalternativ

Alternativ	Antall hunngeiter som ikke har kjeet		
	Minstealder 2 mnd	Minstealder 8 mnd	Minstealder 15 mnd
A-1: Ikke melkegeiter, har ammegeiter	5 586	5 586	2 793
A-2: Ikke melkegeiter, ikke krav om ammegeiter	7 021	7 021	3 511
B: Alle som har hunngeiter som ikke har kjeet	16 862	16 351	8 367
C: Egen tilskuddssats for ammegeit	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant

Tabell 7 viser beregnet mertilskudd for husdyrtilskudd og avløsertilskudd for aldersbegrensningene presentert i dette kapitlet.

Tabell 7: Beregnet samlet mertilskudd etter ulike krav til minstealder for hunngeiter som ikke har kjeet, for ulike besetningsalternativ, mill. kroner

Alternativ	Husdyrtilskudd			Avløsertilskudd			Husdyrtilskudd + avløsertilskudd		
	2 mnd	8 mnd	15 mnd	2 mnd	8 mnd	15 mnd	2 mnd	8 mnd	15 mnd
A-1: Ikke melkegeiter, har ammegeiter	9,3	9,3	4,7	2,4	2,4	1,2	11,7	11,7	5,9
A-2: Ikke melkegeiter, ikke krav om ammegeiter	11,8	11,8	6,0	3,1	3,1	1,5	14,8	14,8	7,5
B: Alle som har hunngeiter som ikke har kjeet	28,5	27,8	14,6	3,7	3,6	1,9	32,2	31,4	16,5
C: Egen tilskuddssats for ammegeit	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4

5 Tidspunkt for innføring av endring

Hvis partene vil gå for alternativ A eller B, er vår anbefaling at dette innføres ved del 1 av søknadsåret 2024, med telledato 1. mars. Det er ved del 1 av søknaden at foretak skal føre opp antall ammegeiter i dag. Første tilskuddsutbetaling på grunnlag av ny definisjon vil da kunne utføres i 2025.

Hvis man vil fremskynde utbetalingen er det mulig å forsere ved at man i overgangsåret 2023 utmåler tilskudd på grunnlag av antall dyr på telledato 1. oktober 2023 (omsøkes i del 2 av søknaden med søknadsfrist 15. oktober). En utfordring med dette er at det kan skape forvirring for foretakene som medfører at enkelte glemmer å søke. Dette kan igjen føre til flere søknader om dispensasjon fra søknadsfristen, noe som vil kreve økt ressursbruk hos forvaltningen. At søker har misforstått eller ikke fått med seg endringen er dessuten neppe å regne som et særlig tilfelle, og dermed vil ikke vilkåret for å innvilge dispensasjon være til stede. Man kan også risikere at søker tror de skal søke i oktober neste år også, og dermed risikere at søker glemmer å føre opp hunngeiter i mars. En annen mulig konsekvens av å innføre en overgangsordning i 2023, der tilskudd gis for antall dyr per 1. oktober, er at det kan være et insentiv til å utsette slaktingen til etter telledatoen 1. oktober.

Et annet alternativ, dersom man vil fremskynde utbetalingen, er å gå for alternativ C. Som nevnt i kapittel 3.2 så er det allerede en spesifisert registrering av ammegeiter i søknadsskjemaet, og det gjør at alternativ C kan gjøres med virkning allerede for søknadsåret 2023, med utbetaling 2024.

6 Oppsummering

Etter bestilling fra avtalepartene har Landbruksdirektoratet sett på mulige løsninger for å endre grunnlaget for husdyrtilskudd for hunngeit. For alternativ A1, A2 og B, hvor løsningen er basert på at man skal gi tilskudd til hunngeit tidligere enn det som gjelder per dags dato, viser provenyutregningene at det vil føre til en betydelig økning i husdyrtilskudd. Husdyrtilskudd for ammegeiter er med gjeldende utmålingsregler og satser beregnet til å utgjøre ca. 16 mill. kroner i alt. Hvis man går for alternativ A1 eller A2 vil husdyrtilskudd øke med hhv. 57 prosent og 74 prosent. Det vil med et av disse alternativene være en lavere økning i husdyrtilskudd enn for alternativ B, men det vil utgjøre en tydelig forskjell på melkegeit- og ammegeitprodusenter, og kan bli stilt spørsmål ved hvorfor disse behandles ulikt.

Hvis man går for alternativ B, hvor man inkluderer hunngeiter som ikke har kjeet i melkegeitbesetninger i tillegg, vil husdyrtilskudd øke mer enn dobbelt så mye som i alternativ A. Med dette alternativet unngår man forskjellsbehandling mellom de to produksjonene, og det vil være enklere å følge opp forvaltningsmessig.

Ved å gå for alternativ A1, A2 eller B, vil det være hensiktsmessig å innføre en månedsbegrensning istedenfor «Født foregående år», for å unngå å utbetale tilskudd til kje så unge som tre måneder. Dersom partene bestemmer seg for alternativ A1, A2 eller B, innføres en ny definisjon i jordbruksavtalen som omfatter «hunngeiter som ikke har kjeet enda».

Dersom man går for alternativ A1, A2 eller B, anbefaler Landbruksdirektoratet at denne løsningen blir innført tidligst ved del 1 2024, da det vil utelukke større misforståelser og foretak som ikke søker, noe som trolig vil komme som et resultat av at foretak, i et overgangsår skal søke på «hunngeiter som ikke har kjeet enda» ved del 2 2023.

Hvis formålet er å prioritere å øke tilskudd til ammegeitproduksjon, kan dette gjøres ved å gå for alternativ C, hvor man skiller ut ammegeiter som en egen dyregruppe med egen tilskuddssats. Ved alternativ C vil ikke foretak motta tilskudd for dyret tidligere, men de vil (med eventuell satsøkning) kunne motta mer tilskudd for de dyrene som er i produksjon, altså ammegeit som har kjeet. Ettersom vi kan beholde dagens definisjoner ved dette alternativet, vil alternativ C muliggjøre en raskere iverksettelse av endringen og en raskere utbetaling, sammenlignet med de andre alternativene. Sett opp mot de andre alternativene vil alternativ C gi et enklere system- og forvaltningsprosess.

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 56, 7701 Steinkjer

BESØKSADRESSE:
Innspurten 11 d, 0663 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no